

SUDSKA PRAKSA

SUDSKA PRAKSA

Dr. sc. Petar Novoselec*

1. Utaja tražbine. Zabranjena analogija

Čini kazneno djelo utaje iz čl. 220. st. 4. KZ vlasnica obrta koja na ime odobrenog joj kredita podigne u gotovu novcu 745.560,00 kuna, koji je banka omaškom doznačila na njezin žiroračun, umjesto 445.560,00 kuna, koliko je iznosio stvarno odobreni kredit, a onda na zahtjev banke odbije vratiti razliku od 300.000,00 kuna.

**Županijski sud u Zagrebu, Kž-551/02 od 27. 9. 2002.
(Općinski sud u Sesvetama, K-45/00)**

Činjenično stanje

Optuženica je kao vlasnica obrta sklopila ugovor o zajmu s jednim trgovačkim društvom, na temelju kojeg je ono kao zajmodavac u više navrata uplaćivalo određene iznose u korist njezinog žiroračuna kod Zagrebačke banke. Posljednju je takvu uplatu zajmodavac izvršio 7. rujna 1999. u iznosu 445.560,00 kuna, ali je banka omaškom (zbog neevidentiranja jedne prijašnje isplate u iznosu 300.000,00 kuna) knjigovodstveno iskazala da je saldo optuženice 745.560,00 kuna. Kad je optuženica došla u banku 8. rujna 1999., rečeno joj je da je to njezin saldo, nakon čega je ona, iako svjesna da joj toliki iznos zajma nije odobren i da to nije pravo stanje njezina računa, 745.560,00 kuna prenijela najprije na štednu knjižicu, a onda podigla taj iznos u gotovini u Hrvatskoj poštanskoj banci. Usprkos kasnijim intervencijama Banke da vrati razliku od 300.000,00 kuna, optuženica je to učinila tek u veljači 2000., nakon podnošenja kaznene prijave.

Prvostupanjski je sud ocijenio da je optuženica protupravno prisvojila tuđu pokretnu stvar koja joj je bila povjerena, a kako je Zagrebačkoj banci prouzročena šteta u iznosu 300.000,00 kuna, zaključio je da je utajena stvar velike vrijednosti, pa je djelo pravno označio kao utaju iz čl. 220. st. 4. KZ i osuđenici izrekao uvjetnu osudu (8 mjeseci zatvora, uvjetno na tri godine). Žalbu optuženice drugostupanjski je sud odbio kao neosnovanu.

Iz obrazloženja

Osnovano je prvostupanjski sud utvrdio da je okrivljenica, znajući da je pogrešnim unosom iznosa novca na njezinu računu došlo do prekoračenja od 300.000,00 kuna, taj novac podigla u gotovini, zajedno s novcem koji joj pripada, pribavivši si na taj način imovinsku korist. Prema tome, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je okrivljenica počinila kazneno djelo utaje, i to njegov teži oblik, jer je riječ o velikoj vrijednosti, dakle o kaznenom djelu iz čl. 220. st. 1. i 4. KZ.

* Dr. sc. Petar Novoselec, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Napomena

Iako sudovi pravnu oznaku nisu dovodili u pitanje - pa se čak ni obrana nije žalila zbog povrede Kaznenog zakona, ipak se postavlja pitanje radi li se uopće o kaznenom djelu.

Prije svega valja upozoriti na to da ne može biti govora o kvalificiranom obliku utaje iz čl. 220. st. 4. KZ jer nisu ostvarena ni obilježja temeljnog oblika tog kaznenog djela iz čl. 220. st. 1. KZ. Time što je optuženici pogrešno isplaćen iznos 300.000,00 kuna, nije joj on bio povjeren, nego je ona do njega došla slučajno, pa dolazi u obzir jedino utaja iz čl. 220. st. 5. KZ, koja pak nema kvalificirani oblik. No daljnja će analiza pokazati da je i takva kvalifikacija teško održiva.

Predmet utaje u oba je njezina oblika stvar. U prvi mah se čini da je taj uvjet ispunjen jer je optuženica podigla gotov novac, koji jest nedvojbeno stvar. No podizanje (a time i prisvajanje) gotovog novca bila je samo realizacija prethodnog prisvajanja novca sa žiroračuna i njegova prebacivanja na štednu knjižicu, a novac na žiroračunu, kao i na štednoj knjižici, nije stvar; to je bila naknadna radnja kojom je dan smisao prethodnom prisvajanju novca sa žiroračuna, a ona nije nezakonita jer svatko može slobodno podići novac sa svoga računa. Ako je utaja počinjena, onda je to bilo već prilikom prisvajanja novca sa žiroračuna i njegova prebacivanja na štednu knjižicu. No iz izreke prvostupanjske presude proizlazi da je utaja izvršena tek odbijanjem da se vrati podignuti gotov novac. Na taj je način predmetom utaje doista postala stvar, ali bi to značilo da optuženica ne bi počinila utaju da je, umjesto podizanja gotova novca, spornim iznosom od 300.000,00 kuna raspolagala tako da ga je iskoristila za bezgotovinska plaćanja, što bi bilo teško prihvatljivo. Ne vidi se, naime, zašto bi neovlašteno raspolaganje gotovim novcem bilo kazneno djelo, a raspolaganje novcem na žiroračunu ne.

Poteškoća je, dakle, u tome što je optuženica izvorno prisvojila novac na žiroračunu, koji nije stvar, nego tražbina prema banci. Ključno je pitanje može li se utaja protegnuti i na tražbine, odnosno smije li se pojam stvari interpretirati tako da obuhvati i tražbine koje predstavljaju samo pravo na predaju stvari. Za takvu interpretaciju govore kriminalnopolitički razlozi pa i osjećaj pravednosti jer se ne čini opravdanim da osobu koja odbija vratiti gotov novac koji joj je omaškom isplaćen osuđujemo, ali ne i osobu koja to isto čini s tražbinom. No zakonodavac je ovdje bio potpuno decidan kad je utaju ograničio na stvari, rukovodeći se time da je utaja kazneno djelo protiv vlasništva, a ne protiv imovine. Stvar je pak i po pravilima građanskog prava isključivo tjelesni predmet (prema čl. 2. st. 2. Zakona o vlasništvu, to je "tjelesni dio prirode različit od ljudi koji služi ljudima za uporabu"). Kazneni je zakon, doduše, pojam stvari proširio i na sve oblike energije i telefonske impulse (čl. 89. st. 27.), ali ne i na tražbine. Uz tako jasni zakonski tekst svako tumačenje kojim se nadilazi moguće značenje riječi i zakonska definicija nije (dopuštena) ekstenzivna interpretacija, nego zabranjena analogija i kršenje načela zakonitosti.

Prema tome, optuženica nije ostvarila biće kaznenog djela utaje. No njezina se radnja ne bi mogla podvesti ni pod koje drugo kazneno djelo. U obzir dolazi prijevara, ali je i nju teško prihvatiti jer optuženica oštećenoj banci nije ništa lažno prikazala. To vrijedi i uz pretpostavku da je pri podizanju iznosa od 745.560,00 kuna bila svjesna da to nije njezin pravi saldo pa se čini da je, stavljajući zahtjev za isplatu u tom iznosu, konkludentno lažno prikazala da je navedeni iznos stvarno stanje njezina računa. Iskorištavanjem pogreške banke u knjiženju optuženica nije službenika koji je izvršio isplatu dovela u relevantnu zabludu jer je on bio dužan ispitati samo odgovara li saldo što ga je optuženica navela u zahtjevu za isplatu onom u knjigovodstvu banke, ali ne i je li saldo bio ispravno proknjižen, a u tom pogledu optuženica mu nije ništa lažno prikazala (usp. *Eser*, u: Schönke/Schröder, *Strafgesetzbuch, Kommentar*, 27. Aufl., München, 2006., rubni broj 16c uz § 263, str. 2192).

U prilog zaključku da u prikazanom slučaju nije riječ o kaznenom djelu govori i kratki komparativni pregled. Vrlo je sličan slučaj svojedobno izazvao pozornost u austrijskoj lite-

raturi. Optužena je bila zastupnica jednog trgovačkog društva zato što se koristila novcem iz dokumentarnog akreditiva koji je banka trebala proslijediti drugom trgovačkom društvu, ali ga je omaškom ostavila na računu društva optuženice; austrijski Vrhovni sud je ocijenio da je optuženica na taj način ostvarila obilježja utaje (Veruntreuung) iz § 133 austrijskog KZ (OGH 5. 3. 1985., 10 Os 206/84, Österreichische Juristenzeitung, 1985., EvBl 104, str. 502). Iako predmet utaje u opisu navedenog kaznenog djela prema austrijskom KZ nije određen kao stvar, nego kao “dobro” (Gut), čime je otvoren put za ekstenzivnu interpretaciju utaje, odluka je ipak naišla na kritiku u austrijskoj literaturi; istaknuto je da je i pojam dobra trebalo ograničiti na stvari te isključiti tražbine iz bića kaznenog djela utaje (*Kienapfel*, Zur Veruntreuung und Unterschlagung von “Giralgeld”, Österreichische Juristenzeitung, 1985., str. 487). U povodu tog slučaja jedna je njemačka autorica iznijela stajalište da navedeni slučaj ne bi bio kazneno djelo ni po njemačkom pravu (*Marga Henke*, Veruntreuung von Giralgeld: Unterschlagung, Betrug oder Untreue? Österreichische Juristenzeitung, 1985., str. 718). Nakon prethodnih kolebanja i švicarski je Savezni sud zauzeo stajalište da se utaja iz čl. 141. švicarskog KZ može počiniti samo na stvarima, a ne i na pravima i tražbinama (*Stratenwerth*, Schweizerisches Strafrecht, Besonderer Teil I, Bern, 1983., str. 172).

2. Prijevara pri zapošljavanju

Osoba koja s trgovačkim društvom sklopi ugovor o radu na temelju lažnog uvjerenja o diplomiranju na fakultetu i na taj način pribavi imovinsku korist u iznosu primljenih bruto plaća, u koji je uključen i iznos što ga je uplatio Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru programa poticanja zapošljavanja, počinila je kazneno djelo prijevare iz čl. 224. st. 4. KZ.

Općinski sud u Ludbregu, K-21/06 od 21. 4. 2006.

Činjenično stanje

Optuženica je nabavila lažno uvjerenje da je diplomirala na Ekonomskom fakultetu u Osijeku, na temelju kojeg joj je službenica Ureda državne uprave izdala radnu knjižicu. S tim uvjerenjem prijavila se na natječaj jednog trgovačkog društva za radno mjesto “menadžer logistike” za koje se tražila visoka stručna sprema. Primljena je na posao i sklopila je ugovor o radu uz pripravničko osposobljavanje. Na temelju tog ugovora Hrvatski zavod za zapošljavanje obvezao se u okviru programa poticanja zapošljavanja za visoku stručnu spremu (“S faksa na posao”) sufinancirati plaćanje njezinih doprinosa i uplatiti poslodavcu jednokratni iznos. Optuženica je radila od 15. srpnja 2003. do 24. svibnja 2005., za koje joj je vrijeme na ime bruto plaća isplaćeno ukupno 106.302,87 kuna, u što je uključen i iznos od 50.919,00 kuna što ga je Hrvatski zavod za zapošljavanje uplatio poslodavcu.

Optuženica je oglašena krivom zbog kaznenih djela krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 2. KZ, ovjerovljivanja neistinitog sadržaja iz čl. 315. st. 1. i 2. te prijevare iz čl. 224. st. 4. (uzeto je da je ukupna šteta 106.302,87 kuna) te joj je izrečena uvjetna osuda s jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju jedne godine i vremenom provjeravanja tri godine. Usvojen je imovinskopравни zahtjev Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te je optuženica obvezana da mu plati 49.969,46 kuna, dok trgovačko društvo kao poslodavac imovinskopравни zahtjev nije postavilo. Protiv presude nijedna stranka nije uložila žalbu.

Iz obrazloženja

Sud je našao da je okrivljena s ciljem da si pribavi protupravnu imovinsku korist dovela druge lažnim prikazivanjem činjenica u zabludu i u zabludi ih održavala, navevši ih time da na štetu tuđe imovine nešto učine, a pribavljena je znatna imovinska korist, s time da je okrivljena i postupala s ciljem pribavljanja takve koristi... Oštećenom Hrvatskom zavodu za zapošljavanje dosuđen je zatraženi imovinskopравни zahtjev budući da je okrivljena pristala naknaditi štetu.

Napomena

U navedenom primjeru susrećemo se s problematikom prijevare u zapošljavanju (njem. *Anstellungsbetrug*). Presudu valja odobriti, iako nedostaje obrazloženje o šteti kao obilježju prijevare. Postavlja se, naime, pitanje je li poslodavac uopće pretrpio imovinsku štetu ako je optuženica uredno obavljala svoj posao, na što upućuje i okolnost da poslodavac nije postavio imovinskopравни zahtjev. S druge strane, nije lako obrazložiti ni u čemu je šteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (zapravo Republike Hrvatske).

Općenito uzevši, šteta kao obilježje prijevare svako je smanjenje ukupne gospodarske vrijednosti imovine zbog raspolaganja osobe u zabludi. Ona podrazumijeva da oštećenik za svoju činidbu nije dobio protučinidbu iste vrijednosti. No pritom se ne može ostati na goloj ekonomskoj računici, nego se moraju uzeti u obzir i socijalni vrijednosni kriteriji. Činidba i protučinidba neće biti jednako vrijedne ni onda kad posloprimac uredno obavi svoj posao, ali mu nedostaje stručna kvalifikacija. U gospodarskom životu vrijednost rada ne mjeri se samo po njegovu stvarnom učinku, nego i prema izobrazbi onoga tko ga obavlja. U konkretnom slučaju poslodavac je dao novac za rad diplomiranog ekonomista, a kao protuvrijednost je dobio rad osobe bez te kvalifikacije; da je znao za pravu kvalifikaciju optuženice, ne bi je uopće uzeo na posao. Sama pak okolnost da poslodavac kao oštećenik nije podnio imovinskopравни zahtjev ne znači još i da nije bio oštećen (stoga je i sud bio dužan primljenu plaću u iznosu koji nije obuhvaćen dosuđenim imovinskopравnim zahtjevom oduzeti kao imovinsku korist).

U ovdje razmatranom slučaju optuženica nije dovela u zabludu samo svog poslodavca, nego i Hrvatski zavod za zapošljavanje koji ne bi sufinancirao njezine doprinose da je znao njezinu pravu stručnu kvalifikaciju. I ovdje vrijedi isto što i za poslodavca jer država za izvršenu činidbu nije dobila odgovarajuću protučinidbu (htjela je sufinancirati zapošljavanje mladih stručnjaka s fakultetskom spremom, a ne osoba bez takve spremne). U tom dijelu postupak optuženice ima dodirnih točaka i s tzv. subvencijskom prijevaram, koju čini korisnik državne subvencije lažno prikazujući okolnosti o kojima ovisi pravo na subvenciju. Država, doduše, subvenciju daje bespovratno, ali radi ostvarivanja određene socijalne svrhe, pa ako ta svrha nije ostvarena, nije ni država dobila jednako vrijednu protučinidbu i stoga trpi štetu. Subvencijska prijevaram danas je tipičan oblik oštećivanja proračuna Europske unije pa se stoga u okviru Europske unije i traže najučinkovitiji putovi njezina suzbijanja.

Dok je prijevaram pri zapošljavanju neupitna kad se odnosi na kvalifikaciju, u ostalim slučajevima urednog obavljanja posla trebalo bi je primjenjivati restriktivno. No u njemačkoj sudskoj praksi njezin je domet znatno proširen, osobito kad je riječ o prijevaram zapošljavanju državnih službenika, što se opravdava pravom države da provjerava svoje službenike. Prijevaram bi se i u tim slučajevima mogla prihvatiti ako je počinitelj naveo lažne podatke o kojima ovisi njegovo razvrstavanje u određeni platni razred, dok je upitna u slučajevima davanja lažnih podataka o osobnoj podobnosti. Ipak je njemački Savezni sud utvrdio da je počinila prijevaram osoba koja se 1990. zaposlila u berlinskoj policiji, prešutjevši da je u bivšem DDR-u bila su-radnik tajne policije, što je naišlo na kritike i u njemačkoj literaturi (v. tekst odluke i kritičke

primjedbe *Klaus Gepperta* u *Neue Zeitschrift für Strafrecht*, 1999., str. 302-306; u prilog toj odluci *Arzt/Weber*, *Strafrecht, Besonderer Teil*, Bielefeld, 2000., str. 513).

3. Skupna uvreda

Izjava da su “životinje pametnije od Hrvata jer znaju svoj interes”, objavljena u knjizi, ne predstavlja kazneno djelo klevete iz čl. 202. st. 2. KZ u odnosu na privatnog tužitelja jer nije usmjerena na njega kao određenu osobu.

**Županijski sud u Zlataru, Kž-14/06 od 2.2.2006.
(Općinski sud u Zlataru, K-177/05)**

Činjenično stanje

Okrivljenik je u knjizi objavljenoj pod naslovom *Etika* napisao da su “životinje pametnije od Hrvata jer znaju svoj interes”, što je preneseno i u Večernjem listu od 5. veljače 2005. To je navelo privatnog tužitelja, koji ne poznaje autora, kao ni ovaj njega, da ustane protiv njega tužbom zbog klevete iz čl. 202. st. 2. KZ, pri čemu je naveo da se smatra oštećenim zato što je Hrvat. Prvostupanjskom presudom autor je oslobođen optužbe po čl. 354. st. 1. ZKP, a žalbu privatnog tužitelja drugostupanjski je sud odbio kao neosnovanu.

Iz obrazloženja

Prvostupanjski je sud izveo pravilne zaključke o svim odlučnim činjenicama navedenim u opisu djela, utvrdivši kako optuženik ni na koji način nije poznavao privatnog tužitelja, zatim da optuženik na predstavljanju (promociji) svoje knjige nijednom novinaru nije davao nikakav intervju te da izričaj iz optuženikove knjige *Etika - osnovni problemi i pravci* da su životinje pametnije od Hrvata jer znaju svoj interes u biti predstavlja metaforičko-alegorijski izričaj kojim se optuženik kao znanstvenik i etičar koristi da kroz kritičko-filozofsku etiku prikaže ukupnost stanja u državi u kojoj živi, ostavljajući pritom i mogućnost drugih rješenja, zbog čega takav izričaj u sebi ne sadržava ništa klevetničko, niti je kao takav usmjeren na bilo koju određenu osobu kojoj bi takvo izražavanje moglo naškoditi časti i ugledu, niti je takvu osobu iz takvog izražaja moguće odrediti, što sve žalbenim prigovorima privatnog tužitelja nije dovedeno ni u kakvu sumnju.

Na tako potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje sud prvog stupnja pravilno je primijenio Kazneni zakon, zaključivši kako u konkretnom slučaju na strani optuženika nisu ostvareni ni objektivni ni subjektivni elementi bića predmetnog kaznenog djela te da u konkretnom slučaju nema ni protupravnosti kao osnovnog elementa svakog kaznenog djela.

Napomena

Oslobađajuću presudu valja odobriti, iako je u obrazloženju pomiješano nekoliko razina koje treba razdvojiti (biće kaznenog djela i protupravnost). Nije bilo potrebno pozivanje na isključenje protupravnosti, koje je u prvostupanjskoj presudi izvedeno iz čl. 203. KZ (izjava u znanstvenom djelu), jer o isključenju protupravnosti prema tom propisu može biti govora

samo ako je ostvareno biće nekog kaznenog djela protiv časti i ugleda. U konkretnom slučaju očigledno je isključeno biće kaznenog djela klevete jer je riječ o tipičnom vrijednosnom sudu istinitost kojeg se ne može ni dokazati ni pobiti. Nešto je složenije pitanje je li ostvareno biće kaznenog djela uvrede, ali i na to pitanje valja odgovoriti negativno.

Reći za nekoga da je glupliji od životinje jest omalovažavanje i stoga može predstavljati uvredu, ali to nije dovoljno. Da bi postojala uvreda, mora postojati uvrijeđena osoba. U pravilu će uvrijeđen biti pojedinac (iznimno to može biti i kolektiv ako je pravna osoba, ali to ovdje nije slučaj). Uvrijedi li netko jednom izjavom veći krug osoba, u pitanju je onoliko uvreda koliko ima uvrijeđenih (homogeni idealni stjeca). Uvreda većeg broja osoba moguća je i kad se odnosi na sve pripadnike neke skupine, pri čemu počinitelj i ne mora poznavati sve njih, ali je u literaturi prijeporno pod kojim je uvjetima takva kolektivna ili skupna uvreda ujedno uvreda pojedinaca kao članova kolektiva (pobliže o tome *Lenckner*, u: Schönke/Schröder, *Strafgesetzbuch, Kommentar*, 27. Aufl., München, 2006., rubni broj 7-8, Vorbem 185 ff., str. 1639-1641).

U pravilu će to biti uvreda manje skupine koje je broj pripadnika ograničen i pregledan. Poteškoća je u tome što nije uvijek lako povući granicu između manjih, preglednih, i većih, nepreglednih, skupina. Stoga je dopunski kriterij u podobnosti uvrede da pogodi pojedince u njihovu osjećaju časti. Ako je ona takva da se svaki pripadnik skupine može prepoznati, bit će i uvrijeđen; ako je pak uvreda sasvim uopćena, a samim time i razvodnjena, pojedini član skupine neće se ni osjećati uvrijeđenim. Primjerice, počinitelj koji bi izjavio da su svi profesori Pravnog fakulteta u Zagrebu korumpirani počinio bi onoliko uvreda koliko Fakultet ima profesora jer je to izjava koja u punoj mjeri pogađa svakoga od njih. No počinitelj koji bi rekao da su svi hrvatski profesori korumpirani ne bi uvrijedio svakog hrvatskog profesora jer je to općenita izjava koju nijedan profesor ne veže uz sebe. Isto tako ne bi ni svaka žena mogla ustati tužbom zbog uvrede upućene svim ženama niti svaki intelektualac zbog uvrede upućene svim intelektualcima i sl.

Usvoji li se taj kriterij, valja zaključiti da ne daje ni uvreda svih Hrvata svakom Hrvatu svojstvo žrtve. U tom smjeru valja odobriti onaj dio obrazloženja prvostupanjske presude u kojem se kaže da optuženikov izričaj nije bio "usmjeren na bilo koju određenu osobu kojoj bi takvo izražavanje moglo naškoditi časti i ugledu". Prema tome, isključeno je ne samo biće kaznenog djela klevete nego i uvrede. Stoga su i u odnosu na uvredu bila suvišna daljnja razmatranja o isključenju protupravnosti u smislu čl. 203. KZ (iako bi i ona vodila do oslobađajuće presude).

4. Uporaba prave isprave s neistinitim sadržajem

Budući da je predmet kaznenog djela krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 1. KZ samo lažna isprava, tj. isprava koja ne potječe od osobe koja je na njoj navedena kao izdavatelj, ne čine to kazneno djelo počinitelji koji uporabe pravu poslovnu ispravu s neistinitim sadržajem.

**Županijski sud u Bjelovaru, KŽ-271/06 od 11.1.2007.
(Općinski sud u Bjelovaru, K-327/04)**

Činjenično stanje

Šest optuženika dogovorilo se s predstavnikom jednog trgovačkog društva iz Zagreba da će se zaposliti u tom društvu te da će na ime plaće podići predujam u iznosu 30.000,00 kuna s tekućeg računa koji će otvoriti kod Raiffeisenbank u Bjelovaru. Da bi mogli otvoriti tekući

račun, bila im je potrebna "izjava o isplati plaća i drugih redovitih primanja zaposlenika" navedenog trgovačkog društva. Svaki od njih dobio je već popunjeni obrazac te izjave, sadržaj kojih je bio neistinit, jer nisu uopće radili u tom društvu, ali je izjava bila ovjerena pravim žigom i potpisom stvarno odgovorne osobe trgovačkog društva. Takve izjave predložili su u navedenoj banci prilikom otvaranja tekućeg računa, no kako su se one službenici učinile sumnjivima, do otvaranja tekućeg računa nije došlo.

Prvostupanjskom presudom oglašeno je svih šestero optuženika krivim zbog kaznenog djela krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 1. KZ koje su počinili tako da su lažnu ispravu uporabili kao pravu. Drugostupanjskom presudom oslobođeni su optužbe jer djelo zbog kojeg su oglašeni krivim nije kazneno djelo.

Iz obrazloženja

Polazeći od odlučnih činjenica koje predstavljaju opis djela, proizlazi da se radilo o poslovnoj ispravi u koju su uneseni neistiniti podaci, što nije kazneno djelo krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 1. KZ... Spomenute isprave potpisala je osoba koja je bila član uprave a i žig je pripadao pravnoj osobi. Sve to govori da se radilo samo o pravoj ispravi s lažnim sadržajem, tako da pravljenje i uporaba takve isprave ne može biti kazneno djelo iz čl. 311. st. 1. KZ. Unošenje neistinitih podataka kazneno je djelo samo kad je riječ o poslovnoj ispravi iz čl. 312. KZ ili kada to zakon posebno propisuje, kao u odredbi čl. 316. KZ.

Napomena

Stajalište žalbenog suda je ispravno. Njime je ispravljena pogreška prvostupanjskog suda koja nije rijetkost u sudskoj praksi.

Riječ je o tzv. "pismenoj laži", tj. unošenju neistinitog sadržaja u ispravu koja potječe od onoga tko je na njoj naveden kao izdavatelj. Takva isprava nije lažna (tzv. materijalni falsifikat), kako pogrešno uzima prvostupanjski sud, nego prava isprava s neistinitim sadržajem (tzv. intelektualni falsifikat). Lažna je ona isprava koja ne potječe od osobe koja je na njoj navedena kao izdavatelj, pri čemu je neodlučno je li njezin sadržaj neistinit ili istinit. Kako je riječ o pravoj poslovnoj ispravi s neistinitim sadržajem, njezina je izrada kazneno djelo krivotvorenja službene isprave iz čl. 312. st. 1. KZ, koje su počinile samo odgovorne osobe u trgovačkom društvu koje su je izdale, ali ne i optuženici koji su je uporabili jer je i uporaba takve isprave kazneno djelo iz čl. 312. st. 2. KZ samo ako je uporabi odgovorna osoba.

